Vlaams Parlement

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 311
van **JEAN-JACQUES DE GUCHT**
datum: 29 januari 2020

---

aan **BEN WEYTS**
VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Herinneringseducatie - Schoolbezoeken aan oorlogsmemorialen of -gedenkplaatsen

Onze memorialen en gespecialiseerde musea, zoals het Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk en Kazerne Dossin, brengen de lessen uit het verleden op een serene, maatschappelijk relevante manier over aan de volgende generaties. Het is dan ook van belang om scholen aan te moedigen om met hun leerlingen zeker één keer per graad een geleid bezoek te brengen aan één van deze memorialen.

De minister-president bezocht op dinsdag 21 januari jl. het vernietigingskamp van Auschwitz-Birkenau. "Hoe is het mogelijk dat mensen tot zoiets bereid waren?", stelde de minister-president, die ook erkende hoe belangrijk het is de gruwel van de Holocaust blijvend te herinneren.

In dat verband stel ik de bevoegde ministers graag de volgende vragen.

1. Hoeveel Vlaamse en Brusselse scholen bezochten het afgelopen schooljaar in schoolverband het Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk? Graag een overzicht van de betreffende scholen (met een onderscheid tussen lagere scholen en secundaire scholen) en het aantal leerlingen alsook een verdeling per onderwijsnet. Graag ook telkens vermelding van de onderwijsvorm (aso, bso, tso, kso) van de klassen/scholen die dergelijke schoolbezoeken hebben gebracht. Wat is de evolutie van de afgelopen 10 jaar? Wat zijn de cijfers voor het buitengewoon leerplichtonderwijs?
2. Hoeveel Vlaamse en Brusselse scholen bezochten het afgelopen schooljaar in schoolverband Kazerne Dossin? Graag een overzicht van de betreffende scholen (met een onderscheid tussen lagere scholen en secundaire scholen) en het aantal leerlingen alsook een verdeling per onderwijsnet. Graag ook telkens vermelding van de onderwijsvorm (aso, bso, tso, kso) van de klassen/scholen die dergelijke schoolbezoeken hebben gebracht. Wat is de evolutie van de afgelopen 10 jaar? Wat zijn de cijfers voor het buitengewoon onderwijs?
3. Hoeveel Vlaamse en Brusselse scholen bezochten het afgelopen schooljaar in schoolverband het In Flanders Fields Museum? Graag een overzicht van de betreffende scholen (met een onderscheid tussen lagere scholen en secundaire scholen) en het aantal leerlingen alsook een verdeling per onderwijsnet. Graag ook telkens vermelding van de onderwijsvorm (aso, bso, tso, kso) van de klassen/scholen die dergelijke schoolbezoeken hebben gebracht. Wat is de evolutie van de afgelopen 10 jaar? Wat zijn de cijfers voor het buitengewoon onderwijs?

4. Hoeveel Vlaamse en Brusselse scholen bezochten het afgelopen schooljaar in schoolverband een voormalig concentratie- en/of vernietigingskamp in het buitenland? Graag een overzicht van de betreffende scholen (met een onderscheid tussen lagere scholen en secundaire scholen), het aantal leerlingen, de bezochte concentratiekampen en een verdeling per onderwijsnet. Graag ook telkens vermelding van de onderwijsvorm (aso, bso, tso, kso) van de klassen/scholen die dergelijke schoolbezoeken hebben gebracht. Wat is de evolutie van de voorbije 10 jaar? Wat zijn de cijfers voor het buitengewoon onderwijs?
5. Hoeveel klassen en scholen uit het buitengewoon secundair onderwijs (waar bijvoorbeeld OV4 wordt aangeboden) organiseerden vorig schooljaar uitstappen naar memorialen in het kader van het behalen van de eindtermen en om welke bezoeken ging het? Graag ook de evolutie van de voorbije 10 jaar.
6. Welke maatregelen neemt de minister om scholen aan te moedigen om een geleid bezoek te brengen aan één van bovenvermelde musea en memorialen of een voormalig concentratiekamp in het buitenland?
7. In welke mate wordt er op de schoolbanken zelf gewerkt aan herinneringseducatie?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Ben Weyts (311), Zuhal Demir (317)

BEN WEYTS
VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

GECOÖRDINEERD ANTWOORD
op vraag nr. 311 van 29 januari 2020
van **JEAN-JACQUES DE GUCHT**

Allereerst wil ik opmerken dat het organiseren van studiereizen, uitstappen naar musea, herinneringssites,… tot de autonomie van de scholen behoort. Dit betekent dat de onderwijsoverheid dergelijke overzichten niet verzamelt. Mijn diensten hebben de vermelde musea en sites bevraagd. Deze beschikken echter doorgaans niet over dergelijke gedetailleerde publieksgegevens. Dit betekent dat een opsplitsing naar onderwijsvorm, onderwijsnet, en tussen gewoon en buitengewoon onderwijs doorgaans niet mogelijk is. De meeste musea verzamelen hun gegevens ook eerder per kalenderjaar dan per schooljaar. Ik bezorg de Vlaamse volksvertegenwoordiger hierbij de cijfergegevens die ik ter beschikking heb gekregen.

1.

	Llng lagere school	**Llng ASO**	**Llng TSO**	**Llng BSO**	**Llng Buso**	**Llng SeO, type niet gekend**
2015-2016						
Vlaanderen	3972	291	1284	1388	501	30521
Brussel	1767			50		7568
2016-2017						
Vlaanderen	3440		131	249	167	34547
Brussel	1014					7180
2017-2018						
Vlaanderen	3164	29	95	274	404	34292
Brussel	839					6606
2018-2019						
Vlaanderen	3265	8907	5601	5143	529	16681
Brussel	591	1366	467	104	174	3900

Voor het Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk zijn gegevens beschikbaar vanaf het schooljaar 2015-2016. Vanaf het schooljaar 2018-2019 is de registratie iets verfijnder, en is duidelijk te zien dat de aso-groep het grootst is. De cijfers blijven over de verschillende jaren min of meer stabiel.

2.

Aantal leerlingen in 2019	
GO!	4.010
Katholiek Onderwijs Vlaanderen	11.397
OVSG	1.314
Kleine Onderwijsverstrekkers	235
POV	711
Volwassenenonderwijs	328
Overige (hogescholen, universiteiten,…)	1.464

Het zwaartepunt van de bezoeken ligt in de 3e graad van het secundair onderwijs. Bekeken over de laatste vijf jaar is het totaal aantal bezoeken in schoolverband min of meer ongewijzigd.

3 De gegevens starten in 2013 aangezien dit het eerste volledige jaar was van het vernieuwde In Flanders Fields Museum. In 2014, het eerste jaar van de eeuwherdenking van WOI, was het aantal leerlingen uit Vlaamse scholen het hoogst. Daarna zijn de aantallen stelselmatig afgenomen. De Brusselse scholen bezochten het museum het vaakst in 2018, het laatste jaar van de eeuwherdenking.

	Aantal leerlingen Vlaanderen	**Aantal leerlingen Brussel**
2013	27.866	1.251
2014	41.265	2.149
2015	35.422	1.717
2016	25.265	1.285
2017	28.138	1.584
2018	22.342	3.990
2019	18.891	3.373

Gemiddeld voor Vlaanderen komt:

- 15% van de leerlingen uit het basisonderwijs (3e graad)
- 10% uit de eerste drie jaren van het secundair onderwijs
- 70% uit de laatste drie jaren van het secundair onderwijs
- 5% uit het hoger onderwijs

4 Om een zicht te krijgen op deze gegevens, zijn twee instanties bevraagd die regelmatig dergelijke schoolreizen organiseren, nl. de Auschwitz Stichting en het War Heritage Institute dat een netwerk van musea en militaire sites beheert.

Op basis van de cijfers van het War Heritage Institute: Het betreft in totaal 6 secundaire scholen die een studiereis naar Auschwitz en Birkenau hebben ondernomen, waarvan telkens 8 leerlingen zijn meegereisd.

Onderwijs-niveau	**Onderwijsverstrekker**	**School**	**Aantal leerlingen**	**Bestemming**
secundair	Gemeenschapsonderwijs	Busleyden Atheneum Campus Stassart	8	Auschwitz en Birkenau
Buitengewoon secundair	Gemeenschapsonderwijs	Ibso-Woudlucht (Buitengewoon onderwijs) Leuven	8	Auschwitz en Birkenau

secundair	Vrij gesubsidieerd onderwijs	Sint-Jozef Bilzen	8	Auschwitz en Birkenau
secundair	Vrij gesubsidieerd onderwijs	VLOT campus VTI St-Laurentius Lokeren	8	Auschwitz en Birkenau
secundair	Vrij gesubsidieerd onderwijs	IVG school Gent	8	Auschwitz en Birkenau
secundair	Vrij gesubsidieerd onderwijs	Hotel- en Toerismeschool Spermalie Brugge	8	Auschwitz en Birkenau

De Stichting Auschwitz biedt voorbereidende conferenties aan voor scholen die een bezoek plannen aan Auschwitz. De Stichting organiseert jaarlijks een 40-tal voorbereidende bijeenkomsten voor telkens ongeveer 60 leerlingen en 5 leerkrachten. Dit betekent dat jaarlijks ongeveer 2.500 leerlingen en een 200-tal leerkrachten worden bereikt.

5 Om deze vraag te beantwoorden, hebben we gegevens verzameld over de schoolbezoeken aan de frontstreek/Westhoek. Sinds 2013 loopt er, naar aanleiding van de eeuwherdenking van WOI, een onderzoek waarbij heel wat informatie over de bezoekers wordt verzameld.

In de eerste tabel is het aantal bezoekers in schoolverband terug te vinden uit Vlaanderen en Brussel, tussen 2013 en 2019. Het aandeel van de Vlaamse scholen is het hoogst in het eerste en laatste jaar van de eeuwherdenking van WOI.

Herkomst	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Vlaanderen	55.066	102.671	68.114	55.798	68.559	85.335	58.411
Brussel	1.474	9.131	3.325	2.809	3.888	2.706	2.641
Totaal	**56.539**	**111.802**	**71.439**	**58.607**	**72.447**	**88.041**	**61.053**

De tweede tabel toont het onderwijsniveau van de bezoekers in schoolverband voor de jaren waarin er een uitgebreid bezoekersonderzoek is gebeurd. Het betreft de cijfers incl. de bezoekers uit Wallonië. De schoolbezoekers uit Wallonië vertegenwoordigen binnen het geheel van de binnenlandse schoolbezoekers slechts een beperkt percentage (2% tot 6% afhankelijk van het jaar). Deze cijfers zullen bijgevolg een vrij goede benadering zijn van de verdeling naar onderwijsniveau voor de schoolbezoekers uit Vlaanderen en Brussel. Uit deze cijfers blijkt dat het zwaartepunt van de bezoeken in het hoger secundair onderwijs ligt.

Onderwijsniveau	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Lager onderwijs	37,3	37,7	50,6	nb	44,7	30,1	nb
Lager secundair onderwijs	13,0	10,4	9,2	nb	8,0	11,8	nb
Hoger secundair onderwijs	46,7	46,2	37,0	nb	45,3	54,8	nb
Hoger niet-universitair onderwijs	2,7	4,1	2,3	nb	1,7	3,2	nb
Universitair onderwijs	0,2	1,7	0,9	nb	0,3	0,0	nb
Totaal	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**nb**	**100,0**	**100,0**	**nb**

6 De eerder vermelde autonomie van scholen impliceert dat de onderwijsoverheid niet kan sturen in de keuze voor extramuros activiteiten. Als minister van Onderwijs kan ik scholen enkel indirect (via communicatie bijvoorbeeld) aanmoedigen om de werking aan de eindtermen te stofferen met bezoeken aan musea of bepaalde sites.

Scholen moeten overtuigd zijn van de meerwaarde van uitstappen en bezoeken die de eindtermen levendig en concreet kunnen maken. Voor het thema herinneringseducatie tracht de werking van het Bijzonder Comité Herinneringseducatie hiervoor te ondersteunen door het aanbod op een aantrekkelijke en overzichtelijke manier te presenteren.

7 Deze vraag kan ik niet beantwoorden. Het onderwijsbeleid gaat enkel via de doorlichtingen van de inspectie na in welke mate de eindtermen behaald worden. Daartoe behoren ook doelstellingen met betrekking tot herinneringseducatie. Zoals de Vlaamse volksvertegenwoordiger weet, hebben de doelen met betrekking tot herinneringseducatie in de nieuwe eindtermen voor het secundair onderwijs (sleutelcompetentie historisch bewustzijn) voortaan ook een resultaatsverbintenis. Dit maakt dat scholen hiervoor met hun leerlingen concrete doelen moeten zien te realiseren.

Heel wat musea hebben educatieve pakketten uitgewerkt waarmee leerkrachten voor het bezoek aan de slag kunnen in de klas. Toerisme Vlaanderen neemt het educatief aanbod ook mee in de communicatie naar Britse schoolreisorganisatoren.